

Таким чином, залишається ще багато актуальних питань щодо цього новоутвореного органу, але найважливішим із цих, звісно, є кадри.

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук **Храпенко Олена Олегівна**.

Позюмко І. С., Копиця К. В.

студентки 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Існуюча правоохоронна система показала свою неспроможність належно виконувати покладені на неї функції, тому про необхідність функціонування ДБР годі й говорити. Зміна самої конфігурації системи, оптимальне розподілення завдань, розробка нових підходів і стратегій діяльності, як виявилось, дуже складно, щоб можна було швидко перезавантажити чи перебудувати за короткий строк громіздку машину «радянської спадщини». При цьому, правники дають різні оцінки роботи ДБР: прокурори не вірять в те, що цей орган зможе ефективно розслідувати ті злочини, які раніше були віднесені до їх підслідності; адвокати взагалі не бачать ніякої відмінності слідчих органу досудового розслідування від слідчих ДБР, а громадськість впевнена, що і діяльність цього органу безпосередньої здійснюється тими чи іншими політиками (Як оцінити роботу ДБР? Про звіт за 2018 рік / Є. Крапивін [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://gpr.org.ua/news/yak-otsinyty-robotu-derzhavnoho-byuro-rozsliduvan-pro-zvit-za-2018-j-evhen-kravyn/>). Спробуємо проаналізувати.

За матеріалами, що надає інформаційне агентство «Українські національні новини», з 27 листопада 2018 року по 28 березня 2019 року 624 обвинувальних акта було направлено до суду. Обвинувальні вироки винесено поки лишень з 15. На період з 27 листопада 2018 року і по 1 березня 2019 року слідчі ДБР розслідували 5794 провадження, 4172 — передані за підслідністю. Найбільше фігурують представники правоохоронних органів: 2201 представник Нацполіції, 226 представників органів прокуратури, 92 — представників СБУ і 91 провадження щодо працівників ДФС. Крім того, слідчими проводиться розслідування в 442 кримінальних провадженнях за фактами пере-

вищення своїх повноважень працівниками правоохоронних органів, що супроводжувались фізичним насильством. Станом на 28 березня 2019 року слідчі ДБР вже здійснювали розслідування 22 кримінальних проваджень за фактами катувань. Разом з тим, в бюро розслідуються порушення щодо всіх правоохоронців — від патрульного до керівника структурного підрозділу. Серед фігурантів розслідувань також є 202 судді та 7 високопосадовців. Найбільше кримінальних проваджень розслідують у Полтавському, Київському та Краматорському територіальних управліннях (ДБР за весь період роботи скерувало до суду 624 обвинувальних актів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.unn.com.ua/uk/news/1789379-dbr-za-ves-period-roboti-skeruvalo-do-sudu-624-obvinuvaynikh-aktiv>).

Уся Україна уважно слідкує за розслідуванням щодо розкрадань в оборонно-промисловому комплексі України. Як стало відомо, ДБР відкрило провадження щодо можливого отримання неправомірної вигоди службовими особами ГПУ, СБУ, ДФСУ та НАБУ за непровадження досудового розслідування та непритягнення до кримінальної відповідальності осіб, причетних до корупції в оборонній сфері. Загальна сума збитків по справах щодо схем на підприємствах «Укроборонпрому» становить приблизно 1 млрд грн. Розслідування триває.

Генеральний прокурор України Юрій Луценко на оперативній нараді прокурорів областей у м.Дніпро 10 травня 2019 року заявив, що між ГПУ та ДБР налагоджена взаємодія. Однак, за його словами, неминучим є створення повноцінної системи ДБР, оскільки деякі територіальні управління недостатньо працюють. Наголосив, що ДБР, за даними на початок травня, розслідує 6,5 тисяч кримінальних проваджень, третина з яких — це злочини у військовій сфері, переважно це дезертирство або ухилення від призову. Понад 80 % направлених в суди за статтею «дезертирство», однак лише 100 невійськових справ відправлено до суду, що в подальшому призведе лише значної кількості не розслідуваних кримінальних проваджень (Луценко розповів про труднощі в роботі «кущових ДБР» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2697319-lucenko-rozpoviv-pro-trudnosi-v-roboti-kusovih-dbr.html>).

Зважаючи на усе вищезазначене, можна сказати, що ДБР переможно стартувало, кримінальні провадження, які віднесені до його підслідності розслідуються, навіть винесені перші обвинувальні вирокі. Але потрібно зробити ще багато роботи, аби досягнути бажаного результату, щоб ДБР функціонувало відповідно до кращих західних традицій. Українські реалії такі, що проведення одного «косметичного ремонту» під час реформ в правоохоронних органах — недостатньо. У Верховній Раді очікує на друге читання ще з травня законопроект № 5395-д щодо удосконалення діяльності Державного бюро розсліду-

вань (Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63812), бо сам Закон України «Про Державне бюро розслідувань» має ряд суттєвих прогалин, а саме: законодавець «забув», що в ДБР мають працювати оперативні працівники та не вніс цю посаду до переліку посад ДБР. Здавалося б, технічна помилка, яку легко виправити, бо через цю технічну помилку не можна оголосити конкурси, призначити оперативних працівників та створити власні оперативні підрозділи; також потрібно вказати, що через те, що усіх працівників ДБР віднесено до державних службовців, що є абсолютно нерозумним, вони не можуть здійснювати оперативно-розшукову діяльність, носити зброю, застосувати спеціальні засоби тощо, то доцільним є введення спеціальних звань для слідчих ДБР. Зокрема, у ДБР відсутні оперативні підрозділи, що перешкоджає ефективному виконанню покладених на цей орган функцій.

Наприклад, як зазначає Директор ДБР Роман Труба, оперативний супровід у провадженнях щодо службових осіб правоохоронних органів ДБР повинно здійснювати разом з ГПУ, НАБУ, СБУ, однак що робити у випадку, коли необхідно здійснювати досудове розслідування стосовно працівників цих же органів, жодним нормативно-правовим актом не врегульовано, що є неприпустимо. Про «неудомплектованість» ДБР ще 27 листопада 2018 року, тобто у перший день роботи ДБР, заявив Директор ДБР. З огляду на це, ДБР залучає підрозділи інших правоохоронних органів, що недопустимо, оскільки ці підрозділи є в підслідності ДБР. Ще однією пропозицією є закріплення абсолютно чіткої пропозиції щодо можливості фінансування ДБР в рамках міжнародних договорів. Наступним наріжним каменем є те, що за 2,5 роки діяльності ДБР зовнішня комісія, яка складається з представників Президента України, Верховної Ради та Кабінету Міністрів обрала лише 39 працівників із 170 можливих. Такої конкурсної процедури немає в жодному державному органі, і вона ж показує своє неефективність, бо призначає керівництво дуже повільно. З діяльністю внутрішньою не погоджується директор Р. Труба, який навіть таємно перетворив її, вигнавши з неї представників громадськості, що викликало масу обурень та публічної критики експертів. Тому й не дивно, що вже на початку роботи ДБР у кожного слідчого по 20–30 справ одночасно, і далі їх буде ще більше. Крім того, ще й досі не створено Дисциплінарну комісію, до якої можна буде оскаржити будь-які їх дії, які викликають сумніви щодо правомірності. У Бюро відсутня чітка процедура притягнення працівників ДБР до дисциплінарної відповідальності. Директор Р. Труба нарікає на те, що КМУ не поспішає приймати Типове положення на під-

ставі якого директор ДБР має право затвердити положення про ДБР (Скандал, конфлікти та проблеми створення: Державне бюро розслідувань вперше відзвітувало [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://24tv.ua/skandal_konflikti_ta_problemi_stvorenniya_derzhavne_byuro_rozsliduvan_vpershe_vidzvituvalo_n1133857). Однак тут-таки величезну роль відіграє людський фактор: незацікавленість депутатів та представників інших гілок влади дати нарешті ДБР працювати на повну силу, однак, зважаючи на призначення в розслідуванні злочинів щодо окремих категорій осіб, воно й не дивно.

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук *Храпенко Олена Олегівна*.

Полюя В. В.

студентка 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДЕРЖАВНЕ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ: ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ І ФУНКЦІЇ

Ідея створення єдиного органу, на який буде покладено функцію досудового розслідування більшості кримінальних правопорушень неодноразово виникала в юридичних колах, однак, тільки в останні роки почала реалізовуватися на практиці. Так, прийняття рішення про створення Державного бюро розслідувань (далі — ДБР) дало поштовх для прийняття Закону України «Про державне бюро розслідувань», проведення конкурсу на посади до цього органу та створення інших умов для його належного функціонування. З 27 листопада 2018 р. цей орган розпочав свою діяльність. В даний момент йде активний процес діяльності відомства, яке займається розслідуванням кримінальних проваджень, в яких фігурують правоохоронці, судді та службовці високих рангів. Що стосується злочинів, які будуть підвідомчі цьому органу, то відповідно до Закону, ДБР є органом досудового розслідування (здійснює дізнання і досудове слідство).

Основними функціями, які покладено на ДБР, є запобігання, виявлення, припинення або розкриття: терористичних злочинів, катувань, нелюдського поводження з боку представників правоохоронних органів, злочинів посадових осіб високого рангу і людей, що займають відповідальні посади (президентів, вищих державних чи-